

האגודה לזכויות האזרח
בישראל
05-05-2013
נתקבל

בית משפט השלום באר שבע
44081/2008 תחנת באר-שבע

ת.פ. 09-345 ()

בית משפט שלום
באר שבע (32)
05-05-2013
נתקבל / נבדק
תמימה

המאשימה: מדינת ישראל

- נגד -

הנאשמים

1. ון צורף
2. מוחמד אבו ראס
3. נור אבו עראר
4. דאוד עפאן
5. סאמח אבו קוידר

תגובת המאשימה לבקשה להחזר הוצאות הגנה והחזר פיצויים

בעניינים של הנאשמים 1, 2, 4, 5-

על פי החלטת בית המשפט מיום 18.4.13 ובהמשך לטענות ב"כ הנאשם מתכבדת המאשימה להגיש סיכומיה לעניין זכאותם של הנאשמים לקבלת הוצאות הגנתם ופיצויים.

1. כתב האישום ייחס לנאשמים עבירות מיום 29.12.08 בגין השתתפות בהתקהלות אסורה, השתתפות בהתפרעות לאחר הוראת פיזור ועבירה של הפרעה לשוטרי בשעת מילוי תפקידו, בנוסף לכך לנאשם 1 יוחסה עבירה של העלבת עובד ציבור. ביום 3/3/13 חזרה המאשימה מכתב האישום בהסכמת הנאשמים לפי סעיף 194(ב). כתוצאה מכך הורה בית המשפט הנכבד על מחיקת כתב האישום כנגד הנאשמים.
2. המאשימה טוען כי יש לדחות את הבקשה לתשלום הוצאות הגנת הנאשמים ופיצויים מכל וכל.
3. ביום 17.11.11 ניתנה החלטה ע"י בית המשפט לעניין אי קיום חובת השימוע, במסגרת ההחלטה הורה בית המשפט על מחיקת עבירה לפי סעיף 155 לחוק העונשין, יתר העבירות נשארו כפי שהן. לעניין טענת ב"כ הנאשמים כפי שציין בסעיף 2 לבקשתו כי מחיקת העבירה ע"י בית המשפט במסגרת טענה מקדמית כמוה בזיכוי הינה טענה שגויה. העבירה נמחקה מטעמי פגם פורמאלי בלבד וזאת במסגרת טענה מקדמית ובטרם מענה לכתב האישום, משכך הרי שאין המדובר בזיכוי כלל וכלל.
4. לעניין טענת ב"כ הנאשמים כאמור בסעיף 5 לבקשה כי הנאשמים חזרו בהם מכפירתם רק בשל סחטנות התביעה כי אחרת התיק ינוהל, הרי שמדובר בטענה קנטרנית, שכן דווקא עמדת ההגנה הייתה סחטנית והראיה לכך היא פרוטוקול בית המשפט, שם ציין ב"כ הנאשמים כי בכוונתו להגיש בקשה לפיצויים, אילו בחרה התביעה במגמה סחטנית הרי שהיה לזה ביטוי בפרוטוקול והמאשימה הייתה מתנגדת לכך ועומדת על ניהול ההליך, אך מאחר שהיה ברור למאשימה כי היא נוהגת נכון כראוי ובהגנות במעמד זה, סברה שיהיה זה נכון עדיין לחזור מאישום, וזאת בניגוד לדעתו התמוהה של ב"כ הנאשמים. השיקולים שהובילו לתוצאה רצויה זו הינם, נסיבותיהם של הנאשמים, הרצון ליעל ולקצר הליכים בלבד, וכן העובדה כי בית המשפט הביע עמדתו בתיק זהה.

5. באשר לשאלת הוצאות ההגנה והפיצויים להן טוענים הנאשמים - אמנם בסופו של יום בוטל כתב האישום כנגד הנאשמים לאחר שתזר בהם מכפירתם ובהסכמת הצדדים ואולם על פי ההלכה הפסוקה, לא די בכך לצורך קיומו של התנאי שעניינו, כי לא היה יסוד להאשמתו. על בית המשפט לבחון את תשתית הראיות שהייתה מונחת בפני התביעה ערב הגשת כתב האישום, ולשאול אם יש בה כדי להצדיק את הגשתו של כתב האישום בע"פ 2366/03 עסאף נ' מדינת ישראל נקבע: "על שאלה זו נשיב בחיוב מקום שיש בראיות כדי ליצור אצל תובע סביר צפייה להרשעה."

ובע"פ 11024/02 מנצור נ' מדינת ישראל נאמר: "על בית המשפט להציב עצמו בצומת הדרכים שבה ניצבה התביעה ערב הגשת כתב האישום, ולבחון האם באותה נקודת זמן ובהינתן התשתית הראייתית שהייתה בפניה באותה עת, ההחלטה להעמיד לדין הייתה סבירה." ועוד: בע"פ 4466/98 ראמי דבש נ' מדינת ישראל נאמר: "בילוש בניסיון למצוא מכנה משותף לכל נוסחאות אלו כולן יוליכנו קוממיות - ולא להפתעתנו - אל מבחן הסבירות קשישא... פירוש הדברים הוא זה: במקום שהתביעה נהגה בסבירות ובהירות ראויה, כראוי לתביעה, לא נאמר כי לא היה יסוד להאשמה גם אם בערבו של יום יצא נאשם זכאי בדינו... ואילו אם התביעה נהגה שלא בסבירות ושלא בזהירות ראויה, תשא המדינה בהוצאותיו של הנאשם ותיאלץ לפצותו על מעצרו ועל מאסרו." (פס"ד דבש)

השאלה הנשאלת בגדר המבחן היא האם חומר הראיות שנאסף ביחס לנאשמים היה יוצר אצל תובע סביר צפייה להרשעה. השאלה במקרה דנן לדעת המאשימה - חיובית.

כפי שעולה מחומר החקירה כתב האישום בעת הגשתו התבסס על עדויות השוטרים אשר מפרטים את אשר ארע, לגרסתם מדובר בארוע בכניסה לאוניברסיטת בן גוריון בבאר שבע, כאשר הנאשמים מעוררים פרובוקציה ומנסים לעורר הדים שליליים מהעוברים ושבים עד חשש ממשי להפרת השלום בידי אותם אנשים, וזאת בשלחי מבצע צבאי בשם "עופרת יצוקה". מדובר בתקופה רגישה מאוד - מצב חדש בו העיר סופגת ירי טילים לעברה. הנאשמים התבקשו להתפזר אך סרבו לבקשת השוטרים והמשיכו בשלהם. במסגרת חומר הראיות עלה כי על גופו של נאשם 5 נתפסו מסי חזיונים דבר המתזק את תחושת הרגישות לעניין הפרת הסדר. לעניין עבירה של העלבת עובד ציבור, חשומר יוסי ברדה ציין כי הורה לנאשם הן צורך לעזוב אך זה בחר להעליבו באומר "פאשיסט אתה פושע", זאת בעקבות העובדה שהשוטר מילא תפקידו במעמד האמור. השוטר צחי מלכה מציין כי ראה אנשים מתפרעים וזאת נאשם 5 מתפרע כאשר השוטרים מנסים להרגיעו, אך הנאשם ניסה לברוח מפניו. השוטר שי סממה מציין כי הבחין בנאשם 5 מנסה להימלט מפני השוטר.

כמו כן יש לציין כי הנאשמים הניפו שלטי מתאה שמטרתם ליצור פרובוקציה ולא הבעת רעיון השנוי במחלוקת בדמות: "שר הבטחון רוצח", "רוצחים רוצחי תינוקות", "בדם וברוח נפדה את פלסטיין", מדובר באמירות מקוממות ומתסיסות את הציבור וזאת בשלחי הלחימה וירי טילים על העיר.

המאשימה תטען כי לא חרדה ממתחם הסבירות, כאשר החליטה על הגשת כתב אישום נגד הנאשמים, שכן על בסיס הראיות שהיו כאמור בתיק בנוסף להתנהגות הנאשמים הרי שהמאשימה סברה שדי בראיות אלו על מנת לגבש הרשעה.

המאשימה תטען כי על בית משפט לבחון את הראיות שהיו בידי המאשימה ולא הראיות שהיו יכולות להיות בידי המאשימה שכן הדרישה היא העמדת ראיות ברמה המספיקה להרשעת הנאשם אחרת אין גבול לפעולות חקירה אותן יש לדרוש מהגוף החוקר לבצע.

גם אם ב"חכמה שלאחר מעשה" ובחינת החומר שוב על ידי התביעה, התקבלה החלטה לחזור מכתב האישום אין זה אומר שהתביעה הסכימה לכך שלא יתכן להגיע להרשעה, אלא מכלול השיקולים כמו הקושי הראייתי המסויים. בתיק מתד והעדר עבר לנאשמים מאחז הביאה למסקנה כי אין זה מוצדק לנהל תיק זה בבית משפט שכן גם המאשימה מסכימה כי הרובד הראייתי אינו אופטימלי אך כאמור לא בטוח שלא יספיק להרשעה בסופו של יום.

גם כעת סבורה המאשימה כי אילו תיק זה היה מתנהל עד סופו יתכן כי הנאשמים היו מזוכים בחלק מהעבירות בסופו של יום אך ברור כי הזיכוי היה מחמת הספק בלבד ולא זיכוי מוחלט לאור הראיות כאמור בתיק.

המאשימה תטען כי בחינת העובדות עובר להגשת כתב האישום, וטרם זיכויים של הנאשמים בדין - היא תקובעת ולפיה התנהגות המאשימה, הייתה "סבירה וראויה". לעניין זה, ראה את ע"פ 4492/01 עשור נ' מדינת ישראל : "בבקשה שהוגשה לבית משפט קמא טען בא כח המערער, כי עצם זיכוי של שולחו מהווה הוכחה לכך שלא היה יסוד להאשמה. טענה זו, היא טענה הנטענת בדיעבד, ובחינת חכמה שלאחר מעשה. השאלה בדבר קיומו של יסוד להאשמה, ונדייק: יסוד סביר להאשמה, נבחנת לאור מצב הדברים שהיה קיים עובר להגשת כתב האישום ולא במועד מאוחר יותר. למיכך, פגמים שונים אשר מתגלים לתביעה רק במהלכו של המשפט, וגורעים מכוחן של הראיות המכלילות, לא ישמשו, ככלל, בסיס לטענה כי לא היה יסוד להאשמה...".

ומן הכלל אל הפרט:

6. המאשימה סבורה כי לא ניתן להיעתר לבקשתם של המבקשים הואיל ולא הוכיחו פרטי נזק המזוכים בתשלום הוצאות או פיצוי לפי סעיף 80(א) לחוק העונשין, במקרה שלפנינו לא נטען בבקשה לפסיקת פיצוי כספי שהוגשה שהמבקשים נשאו בהוצאות, לא צורפו קבלות כאלה והדין הוא לשכר טרחת עריד.

7. מדובר במשפט אשר החל ב-1/11 ועד לביטול כתב האישום הרי שהיה מדובר בהליך קצר יחסית. מדובר בשבעה דיונים מהם דיון שזומן בטעות ודיון בו בוטל כתב האישום, לדיונים התייצבו הנאשמים לסירוגין כמפורט בעובדה 19 לבקשת ב"כ הנאשמים, עד יצוין כי על הנאשמים היה להוכיח את פרטי הנזק כפי שהוגדרו בתקנות.

8. בע"פ 7826/96 יוסף רייש נגד מדינת ישראל, לדבריו של השופט בדימוס י' זמיר, פורסו מספר שיקולים שיש להביאם בחשבון:

א'. אין המדובר במצב בו הנאשמים נפלו קורבן לעלילת שווא או לשיקולם זרים.

ב'. החקירה נוהלה באופן ראוי כגון: התביעה לא נוהלה באופן שהכביד על הנאשמים ללא הצדקה.

9. ג'. המשפט לא התארך יתר על המידה ללא הצדקה בעוד הנאשמים נתונים במעצר. בעניינו הנאשמים נעצרו למס' שעות בלבד לצורך פעולות המשטרה ושחררו בהזדמנות הראשונה ללא כל חכמה או עיכובים מתמשכים, אין המדובר במעצר הנמשך מעבר לנדרש.

ד'. אין המדובר בהליך בו זוכו הנאשמים לאחר גיהול התיק והארכת המשפט בעניינם, נהפוך הוא, התביעה בחרה לחזור בה מכתב האישום ובהסכמתם המלאה של הנאשמים לחזור בהם מכפירה וזאת לצורך חסיבת זמן שיפוטי וזמנם של הצדדים.
ה'. אין המדובר בפגם דינוי בגיהול המשפט. מדובר ברשימה ארוכה של שיקולים אליהם נדרש בית המשפט.

10. בע"פ 7826/96 יוסף רייש נ' מדינת ישראל ציון בזהירות הראויה, כי שיקול נוסף אשר עשו להגביל את הזכאות לפיצוי ותשלום הנזקות מכוח סעיף 80, הוא הרצון שלא לרפות את ידיה של התביעה, בשל האינטרס הציבורי בהעמדה לדין ואכיפת שלטון החוק, אינטרס המהווה תנאי הכרחי לקיומה של חברה מתוקנת, בשים לב למצב הביטחוני הרגיש ששרר באותה עת, כמו כן ההתבטאויות של הנאשם 1 כלפי השופט ברדה והתנגדותם של הנאשמים לעיכוף דבר-פיצוי מכוח סעיף 80 יינתן כאשר הליך ההעמדה לדין לקח בחוסר סבירות קיצוני או פגמים חמורים, דבר שלא התקיים בענייננו. גם לאופי ביטול האישום יש לתת את הדעת, יפים דבריו של השופט א' רובינשטיין בע"פ 1109/09:

"דעתי שלי נוטה במידה מסוימת לגישתה העקרונית של השופטת דורנר באשר לפיצוי בעקבות זיכוי מוחלט, ואולם מתוך בחינה מדוקדקת של נסיבות המקרה, כפי שיפורט; ראשית, אומר כי לא כך לטעמי באשר לזיכוי מחמת הספק או זיכוי "טכני". החבל הוא במישור הערכי-מוסרי. זיכוי מחמת הספק משמיע לא אחת כי בית המשפט אינו משוכנע מעבר לכל ספק סביר באשמתו של הנאשם, אך בליבו הוא מאמין כי הנאשם ביצע את העבירה. כך גם לעתים נוכח זיכוי "טכני" מסוגים שונים שבית המשפט יראהו ככזה, ולכך נשוב. זיכוי מחמת ספק עשוי לדידי להוליד פיצוי רק בנסיבות מיוחדות כמו פרשת זגורי, שכללה כחמש שנות מעצר שבסופן זיכוי מחמת הספק."

מדבריו עולה כאמור לעיל, כי פיצוי ינתן במסגרת זיכוי מחמת הספק רק בנסיבות מיוחדות, קל וחומר לגבי ביטול אישום מכוח סעיף 94(ב) לחוק העונשין.
12. בשים לב לכל האמור סבורה המאשימה כי יש לדחות את הבקשה לפיצויים לפי סעיף 80

החלטה 09/05/2013
תיק 345-09
שו' שרה חביב

עיינתי.

הצדדים יבהירו לבית המשפט בהודעה משותפת מהי עמדתם לעניין עיון בתיק החקירה שהיה ערב הגשת כתב האישום ביד המאשימה, וזאת עד ליום 22.5.2013.

כמו כן, לאור העובדה כי בסופו של יום לא נוהל ההליך, יעשו הצדדים מאמץ להידבר ביניהם אודות בקשה זו.

המזכירות תביא התיק לעיוני ביום 23.5.2013.

פקד רות מלכה-יעקב-עו"ד
תובע מכוח מינוי מפכ"ל